

Praktijknetwerk werpt vruchten af

De afgelopen twee jaar draaide in de teelt van aardbeien een praktijknetwerk rond het composteren van gewasresten, als onderdeel van het inmiddels afgesloten project 'Innovatienetwerken Open Teelten'. Netwerken opzetten lijkt succesvol om innovaties van de grond te krijgen.

Het ministerie van LNV, de opdrachtgever voor het project 'Innovatienetwerken Open Teelten', vindt het belangrijk dat in Nederland een klimaat ontstaat waarin kansrijke innovaties gemakkelijk tot ontwikkeling komen. Innovatieve ideeën komen nou eenmaal niet vanzelf tot ontwikkeling en het ontbreekt telers vaak aan ondersteuning bij het inzetten en het ontwikkelen van kennis. Door het opzetten van netwerken moet een platform ontstaan voor een succesvolle samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. In de veehouderij wordt al langer succesvol met innovatienetwerken gewerkt om te komen tot noodzakelijke bedrijfsvernieuwingen.

Voortzetting na het project
Doel van het pilotproject 'Innovatienetwerken Open Teelten' was te on-

Betrokken partijen

Direct betrokken partijen bij het project 'Innovatienetwerken Open Teelten' zijn aardbeientelers, boomkwekers, vasteplantenkwekers, een loonwerker in de regio, Advies- en standsorganisaties als ZLTO, LTO Groeiservice en gemeenten in de regio. Van afstand bij het project betrokken zijn de ministeries VROM en LNV, de Provincie, Waterschappen, Toezichthoudende instanties, Nak-tuinbouw en toeleveranciers.

derzoeken of door het opzetten van netwerken ook in de open teelten innovaties gestimuleerd en/of gerealiseerd kunnen worden. DLV Plant en PPO hebben als uitvoerende partijen eind 2009 het project afgerond. De verwachting is dat het vollegrondsnetwerk rond compostering van gewasresten van aardbeien zich ook na de afronding van het project zal doorontwikkelen en dat was ook de bedoeling van het project.

Begin 2008 werd gestart met de beoordeling van zo'n veertig kansrijke innovatieve ideeën en bestaande innovatienetwerken. Hieruit werd voor vier sectoren één netwerk gekozen om mee verder te gaan. De sectoren waren akkerbouw, bollenteelt, vollegrondsgroenteteelt en boomteelt. De netwerken hebben gedurende twee jaar gewerkt aan innovaties.

Compostering gewasresten

Voor vollegrondsgroenten viel de keuze op een netwerk rond compostering van gewasresten van aardbeien. Het doel was handvatten aan te reiken om dit proces op het eigen bedrijf te organiseren en om een aantal knelpunten op te lossen die zich in de bedrijfsvoering kunnen aandienen. Deze knelpunten liggen op het vlak van behoud van de bodemvruchtbaarheid (de organische massa niet afvoeren, maar op het bedrijf te houden), beheersing van ziekten en het sluitend maken van kringlopen waarbij organische stof en mineralen op het bedrijf blijven. De plaatselijke loonwerker heeft de kennis opgedaan en in ma-

Het doel van het praktijknetwerk was handvatten aanreiken om compostering op het eigen bedrijf te organiseren en om een aantal knelpunten op te lossen die zich in de bedrijfsvoering kunnen aandienen.

chines geïnvesteerd om op bedrijfsniveau goede compost te maken. Verder zijn er knelpunten op het gebied van regelgeving die de mogelijkheden voor compostering op het bedrijf belemmeren. Deze knelpunten zijn vanuit het netwerk bij de verantwoordelijke instanties voorgelegd. Onder andere gemeenten en ZLTO werken nu aan oplossingen daarvan. De belangstelling voor compostering neemt overigens toe, ook vanuit sectoren als boomkwekerij en vasteplantenteelt. Steeds meer bedrijven zien het zelf verwerken van groenmateriaal als een goede manier om de organischestofvoorziening op peil te houden.

Duidelijk doel voor ogen

Uit de evaluaties werd duidelijk dat Praktijknetwerken hun vruchten afwerpen. Ideeën van ondernemers kunnen met deze methodiek sneller tot wasdom komen door het inzetten van externe begeleiding om het groepsproces te bevorderen en door de inzet van kennis van meerdere partijen. Voor het composteringsproject

is bijvoorbeeld een beroep gedaan op de onderzoekskennis van PPO, de composteringkennis van HortiNova, ervaringen vanuit de bollensector en van loonwerkers elders in het land en van de kennis van telers van aardbeien en boomkwekerijgewassen. Zelfs veehouders zijn bij het netwerk betrokken. Uitgangspunt is dat het netwerk zelf aangeeft waar de behoeften en accenten moeten liggen. Bovendien zouden Praktijknetwerken zich niet alleen moeten richten op innovaties, maar op alle mogelijkheden die de bedrijfsvoering kunnen verbeteren, zoals verduurzaming van de teelt of kostprijsbeheersing. Het beoogde netwerk kan echter alleen succesvol zijn als de groep ondernemers een duidelijk doel voor ogen staat en ze moeten bereid zijn om tijd, geld en energie in het netwerk te steken. Zeker als de motivatie niet groot is of de wil om aan de slag te gaan ontbreekt, dan is kans op succes gering. Andersom geldt dat netwerken vol energie, deze energie teruggeven aan de deelnemers.

Begeleiding van belang

De begeleiding moet zich dienend opstellen in het proces en vooral voorwaarden scheppend en actief opereren. Veel ondernemers zijn al geholpen met een consequente agenda en begeleiding bij de gemaakte afspraken. De begeleiding moet zich verder richten op het realiseren van het onderlinge vertrouwen. Duidelijke meerwaarde biedt een begeleider die de problematiek van de ondernemers kent, en vanuit zijn eigen netwerk kan bijdragen aan de realisatie van de geformuleerde doelen. De uitvoerders adviseren het ministerie van LNV om ook komend jaar de subsidiergeling PraktijkNetwerken voor de open teelten open te stellen. Dat kan innovaties stimuleren en bijdragen aan het realiseren van beleidsdoelstellingen van LNV. Vooraf moeten boeren en tuinders wel goed geïnformeerd zijn over de werkwijze van deze methode, want ook aan de deelnemers worden eisen gesteld. ●●●

Door Harrie Pijnenburg en Jacques Rovers, DLV Plant en PPO